

*Трансграничните реалности и
практики в сферата на правото.
Способите на Европейската
нотариална мрежа и
възможностите за гражданите:
опит в сферата на семейното право*

конференция на Съвета на европейските
нотариати (CNUE), Венеция, Италия, 30
септември 2016 г.

Конференцията във Венеция бе открита с реч на председателя на Съюза на европейските нотариати г-н Паоло Паскуалис. След това думата взе г-жа Лара Коми, член на Европейския парламент. В обръщението си към участниците в конференцията г-жа Коми наблегна на това, че добрата комуникация е съществена за осъществяването на координацията и съгласуването на различните законодателства в рамките на ЕС. Г-жа Коми постави акцент върху необходимостта гражданското общество да бъде запознато с инициативите, които се дискутират между представителите на професията в рамките на различните форуми, тъй като всички сме европейски граждани и като такива желаем да вървим към единно европейско законодателство, което може да бъде постигнато посредством осъществяването на правосъдна реформа. Г-жа Коми напомни, че регламентите, приети през м. юни 2016г. (Регламент (ЕС) 2016/1103 на Съвета и Регламент (ЕС) 2016/1104 на Съвета), са възприети от 18 държави членки на ЕС в

рамките на засилено сътрудничество, тъй като за съжаление не е постигнато съгласие между всичките 28 държави. Беше поставен акцент върху това, че семейното право е от изключителна важност за ЕС поради факта, че милиони европейски граждани пребивават постоянно в държави, различни от държавите им по произход. Що се отнася до регистрираните партньорства, представителят на Европейския парламент наблегна на това, че е необходимо да бъдат възприети единни указания за прилагането на разпоредбите на регламентите, тъй като в бъдеще ще се породят много казуси, свързани с вещни права върху имущество, както и въпроси относно юрисдикцията и компетентността. Целта е да се постигне прозрачност, като бе изразена надежда от страна на г-жа Коми, че на следващ етап към регламентите ще се присъединят и държави извън осемнадесетте. Тя отново заяви, че всички държави са добре дошли да отправят предложения за по-нататъшното развитие на указания за

прилагането на двата регламента. Г-жа Коми обърна внимание на важността от постигането на съгласие между държавите членки на ЕС за успешното приключване на редица процедури, особено при приемането на регламенти, което отнема около шест-седем месеца при наличие на съгласие и стига до 3 години при липса на такова.

Засегнат бе въпросът за трудностите, които се срещат в работата със съвета, който често е блокиран от малцинство държави-членки, като бе даден за пример въпросът с желанието за създаване на единна европейска армия, който е блокиран от Великобритания, като г-жа Коми изрази желанието си и това на останалите представени в съюза държави Великобритания да постигне в най-кратки срокове съгласие относно условията за отделянето ѝ от ЕС. Отбеляза се, че редица държави не проявяват желание за участие в законодателните инициативи на съюза, водени от убеждението, че тяхната национална система е безупречна и няма необходимост от промяна, но г-жа Коми наблегна на това, че тези държави следва да разглеждат възможността за общи инициативи не само като евентуална промяна в техните национални системи, но и като възможност да пренесат успешния си опит в една или друга сфера в други не толкова развити държави-членки.

След г-жа Коми думата беше дадена на г-н Ернесто Марчиано, председател на Съвета на нотариусите на Венеция. Той отбеляза огромното значение за нотариалната дейност на приетите през м. юни 2016г. регламенти. Г-н Марчиано подчерта важността на разпоредбите като стъпка в посока

постигането на по-голяма правна сигурност по отношение на имуществените въпроси. Той отбеляза, че ролята на европейските нотариуси ще бъде да насърчат осигуряването на една благоприятна среда за успешното реализиране и прилагане на разпоредбите на двата регламента. След него думата взе г-н Милош Хатапка, постоянен представител на Словакия в ЕС, който изрази волята на Словакия да продължи по време на председателството си на ЕС законодателните инициативи, предприети от Холандия, като се надява те да бъдат продължени и от Малта. Той подчерта необходимостта от пълна прозрачност при дискутирането на инициативите в рамките на съвета предвид необходимото за реализирането им единодушие.

Г-н Джовани Лиота, координатор на Европейска нотариална мрежа, и г-н Раул Радой, генерален секретар на Съюза на европейските нотариати, представиха новата IT платформа на Европейска нотариална мрежа като средство за сигурен обмен на правна информация между нотариусите в различните държави-членки на ЕС. Дватама наблегнаха на необходимостта от организирането на правни обучения за повишаване на квалификацията на нотариусите в сферата на европейското право, като представи и самата интернет платформа, която е достъпна за всички нотариуси в рамките на ЕС. Г-н Радой акцентира върху това, че нотариусите имат есенциалната роля на съветници на семействата в ЕС, тъй като съюзът им е гласувал доверие, възлагайки им важни правомощия. Напомни, че в рамките на сключеното тригодишно споразумение за партньорство с

Европейската комисия могат да бъдат организирани и провеждани различни обучения, които да информират нотариусите относно правото на ЕС. Обърна внимание, че една от целите на организацията е да изведе Европейска нотариална мрежа по-близо до „потребителите“ на услугите.

Г-жа Мария Вилар Бадиа от Европейската комисия бе ключов лектор в рамките на конференцията. Тя представи информация, съгласно която в рамките на ЕС има повече от 16 милиона двойки, при които има международен елемент. Имуществото на тези двойки, при раздяла или смърт на единия от съпрузите/партньорите, възлиза на близо 460 милиона евро, което очертава още веднъж важността на приетите регламенти. Г-жа Бадиа представи хронология на процеса, довел до приемането през м. юни 2016 г. на двата регламента. Тя напомни, че когато през 2011 г. Европейската комисия отправя предложение да се инициира процесът в рамките на обикновената законодателна процедура, не е било постигнато единодушие по въпроса. В крайна сметка държавите членки, най-заинтересовани от приемането на законодателните инициативи (18, сред които и България), постигат съгласие те да бъдат реализирани в рамките на засилено сътрудничество. След получаването на съгласие от съвета и от парламента за осъществяването на засилено сътрудничество двете предложения са приети. Важно от гледна точка на комисията е двете предложения за регламент да бъдат приети в пакет и по едно и също време. Разделянето на разпоредбите в два отделни регламента се налага по чисто практични причини, тъй като обемът от

материя, която следва да бъде уредена, е твърде голям, за да бъде включен в един регламент. Важността на това да бъдат приети в пакет се налага от факта, че евентуалното им разделяне би се тълкувало като дискриминационно от ЕС по отношение на еднородните двойки, тъй като регистрираните партньорства се уреждат в Регламент (ЕС) 2016/1104 на Съвета. Г-жа Бадиа отново подчерта, че всяка една държава-членка е свободна да се присъедини към осемнадесетте, но условието е, да се присъедини и към двата регламента едновременно. Бе очертано значението на двата регламента, като г-жа Бадиа обърна внимание на това, че населението на осемнадесетте държави, които участват в засиленото партньорство, съставлява около 70% от всички европейски граждани. Приемането на тези два регламента позволява да бъдат прилагани в пълната регламентите, свързани с развода и наследяването. Що се отнася до десетте държави, които отказват да се включат на този етап, г-жа Бадиа в най-кратки линии очерта техните мотиви. Съображенията на Полша и Унгария да не се включат са, че евентуалното приемане на двата регламента би означавало, че признават еднородните бракове, което по никакъв начин не отговаря на заложеното в приетите два документа. Дания се е възползвала от предоставената ѝ възможност да откаже да се включи (т. нар. „opt-out“ клауза), а Великобритания и Ирландия излагат като мотиви различието в правните системи. Румъния, Словакия, Латвия, Литва и Естония не се включват в първоначалното засилено сътрудничество, но вече са изразили

желание да се присъединят в най-кратки срокове.

Г-жа Бадиа обясни в рамките на презентацията си, че нормите на двата регламента ще са приложими след 29 януари 2019 г., като неприсъединяването на изброените по-горе държави към регламентите няма да влече никакви негативни последици за тях. Двата регламента обхващат всички гражданскоправни аспекти, засягащи имуществото на двойките. Очертана бе юрисдикцията и компетентността, които са дефинирани в Глава II, чл.4-11, Регламент (ЕС) 2016/1103 на Съвета. Глава III от същия регламент очертава приложимото право, като чл. 22 определя възможността за избор на такова от съпрузите. В рамките на последващите дискусии бяха засегнати практически въпроси, свързани с приложимото право и компетентността, както и възможността за ретроактивно действие на избора на приложимо право, което е допустимо, като в този случай не се допуска засягането на права и законни интереси на трети страни.

В рамките на проведени неформални разговори след конференцията с председателя на Съюза на европейските нотариати, както и с г-н Лиота, координатор на Европейска нотариална мрежа, бе обсъдена възможността за представянето на общ проект между Италия, България и Румъния за обучение на нотариуси в сферата на европейското право. В тази сфера г-н Лиота подчерта големия опит на Италия, която е реализирала около 5 проекта само в рамките на последната година. Г-н Паскуалис подчерта, че Европейската комисия, която финансира подобни

проекти, е заинтересована от засилване на сътрудничеството между изброените по-горе държави, като, разбира се, е необходимо официалното съгласие на всеки един от нотариатите, за да бъде изготвен и представен такъв проект. Г-н Паскуалис подчерта желанието на Съюза на европейските нотариати за това българската НК да се включва активно в мероприятията, организирани от съюза, като заяви, че ще бъде радостен в рамките на следващи семинари и конференция да бъдат включени като лектори представители на българската НК, както и да се обмисли възможността подобни събития да бъдат организирани и в България. Обсъдена бе възможността да бъдат включени и трети за ЕС държави (напр. Украйна, Молдова, Руска Федерация и т.н.) в един евентуален проект за обучения. Г-н Лиота подчерта, че в тази хипотеза третата държава следва да заплати сама разходите си за участие в евентуалния проект.

В заключение, участниците в конференцията бяха уведомени, че дискутираните проекти на наръчници/указания, от които да се ръководят нотариусите при прилагането на Регламент (ЕС) 2016/1103 и Регламент (ЕС) 2016/1104 на Съвета, ще бъдат окончателно обсъдени и приети в рамките на втората среща на Европейска нотариална мрежа, която ще се състои на 28 октомври 2016 г. в Братислава, Словакия.

*Нотариус Камен Каменов, зам.-
председател на Съвета на нотариусите
на Нотариалната камара
Стефани Николова, юрисконсулт*